

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-ТРЕЙДИНГУ В УКРАЇНІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У даній роботі проаналізовано наявні проблеми та перспективи розвитку Інтернет-трейдингу в Україні, запропоновано шляхи прискореного впровадження системи електронної торгівлі в практику діяльності вітчизняного біржового ринку.

Ключові слова: електронна торгівля, фондовий ринок, біржова торгівля, електронні торгові системи, Інтернет-трейдинг, онлайн-брокер, інвестор, трейдер.

Abstract

In this work the existing problems and prospects of e-trading development in Ukraine are analyzed, the ways of accelerated introduction of the e-commerce system in the practice of the domestic stock market are offered.

Keywords: e-commerce, stock market, stock trading, electronic trading systems, Internet trading, online broker, investor, trader.

Вступ

Фондовий ринок є однією з найважливіших складових економічної системи, що інтегрує економічні та фінансові відносини в єдине ціле. У зв'язку з поглибленням глобалізації, залученням додаткових обсягів іноземного капіталу в національну економіку країн, формуванням нових механізмів фінансових ринків, питання впровадження інновацій у механізми торгівлі цінними паперами на біржі, розвитку інформаційних мереж та апаратних засобів комунікації набирають все більшого значення.

Результати дослідження

Сьогодні в Україні здійснювати онлайн торгівлю цінними паперами (на ринку заявок і ринку котирувань) є можливість на двох торговельних майданчиках – АТ 'Українська біржа' і АТ 'ПФТС', та тільки, коли в Україні буде справжня конкуренція між фондовими біржами, це дасть якісно новий ривок у розвитку фондової інфраструктури і біржових технологій.

З метою прискорення розвитку вітчизняної інтернет-торгівлі потрібно спростити механізм валютного регулювання з боку НБУ, зокрема в частині відмін індивідуальної валютної ліцензії для інвестування і торгівлі на зарубіжних ринках. Дану ліцензію можна видавати ліцензованому вітчизняному брокеру за спрощеної процедури та вартості. Завдяки такому заходу рівень професійної

підготовки вітчизняних інвесторів може істотно зрости, а легалізація відповідних доходів та їх повернення в Україну збільшить валютні і податкові надходження.

В сучасних умовах розвитку української економіки та біржового ринку вітчизняний приватний інвестор істотно обмежений у своїх можливостях купити акції іноземних корпорацій. Згідно з нормативними актами учасники торгів не мають змоги придбати такі акції та вивести кошти за кордон. Часткова лібералізація валютного законодавства розширила можливості проведення торгів зарубіжними активами. Зокрема з 2017 року НБУ спростив порядок отримання індивідуальної валютної ліцензії на суму до 50000 дол. США, а ряд найбільш надійних брокерських компаній поширюють цю послугу уже на суму від 10000. Таким чином, легалізація купівлі цінних паперів іноземних підприємств може стати перспективним напрямком для розвитку Інтернет-трейдингу та фондового ринку в цілому [1].

Актуальною залишається проблема залучення приватних інвесторів до біржових торгів через мережу Інтернет. Незважаючи на те що брокерські компанії виходять з ініціативою проведення бліц-навчання, семінарів, майстер-класів тощо для широкого загалу потенційних учасників біржових торгів, аналіз вивчення стану Інтернет-торгівлі на ринку цінних паперів показує досить низьку культуру споживання даного виду послуг пересічним громадянином. Виникає необхідність виховати свого інвестора, домогтися того, щоб людина, яка зацікавилася даним ринком, не втратила бажання продовжувати свою діяльність, а навпаки, активізувала її.

З метою залучення більшої кількості інвесторів до електронної комерції на вітчизняному біржовому ринку можна запровадити технологію робо-едвайзерінгу, яка представляє собою онлайн-сервіс, що допомагає користувачеві сформувати інвестиційний портфель і ефективно ним керувати. Робот-консультант здатний визначити потреби клієнта і його схильність до ризику, підібрати для нього оптимальну інвестиційну стратегію і поступово втілювати її в життя, купуючи і продаючи цінні папери на фондовому ринку.

Використання технології робо-едвайзерінгу передбачає здійснення операцій в реальному часі на основі власних критеріїв інвестора-клієнта. Індивідуальні інвестори можуть відмовитися від послуг фінансових аналітиків, радників та безпосередніх контактів із брокером після установа програми на свій електронний пристрій. Послуга брокера в даному випадку полягає лише в наданні користувачу доступу до сервера робо-едвайзера. Ця необхідність зумовлена тим, що фондова біржа не може надати права доступу фізичній особі безпосередньо або через робо-едвайзера. Онлайн-брокер надає клієнту персональний сервер, дані з якого переходять до сервера робо-едвайзера, що розміщується безпосередньо біля сервера фондової біржі. Таким чином утворюється так звана «спільна локація», яка сприяє оптимізації процесу пошуку робо-едвайзером необхідних пропозицій та пришвидшенню укладання або закривання угод. Основною перевагою робо-едвайзингу є низька вартість послуг, обумовлена незначними витратами на утримання персоналу та офісних приміщень [2].

В Україні внаслідок низької розвиненості фондової біржі як фінансового інституту, так і технічного її забезпечення, впровадження роботів-едвайзерів супроводжується низкою складнощів. Застосування даної технології вимагає спеціального технологічного устаткування, обов'язкових ліцензій для запуску системи та підтримки серверів, залучення нових спеціалістів з автоматизації і підтримки роботів-консультантів, а також нормативно-законодавчого врегулювання зі сторони держави.

Безпосередньо щодо удосконалення механізмів інтернет-трейдингу цікавим напрямком розвитку являється маржинальна торгівля, яку планують запуснути українські онлайн-брокери. Простий маржинальний кредит відрізняється тим, що отримувана сума грошей (або вартість отриманого товару) зазвичай у декілька разів перевищує розмір застави (маржі), іншими словами інвестор-трейдеру надається кредитне плече. Таким чином, якщо популярність маржинальної торгівлі зростатиме на ринку, справи у інтернет-інвесторів лише покращуватимуться [3].

Запровадження електронного-трейдингу в Україні позитивно впливає не лише на фінансовий сектор, а й стає каталізатором розвитку такого сектору бізнесу, як інформаційне та програмне забезпечення фондового ринку. В Україні цей ринок характеризується низьким рівнем розвитку та потребує створення ефективного механізму його функціонування шляхом використання сучасних інноваційних технологій.

Наразі в Україні почали розвиватись інтернет-портали, які надають усе більше інформації по фондовому ринку. З часом інтернет-порталів також побільшає, а їхня аналітична інформація по ринку цінних паперів буде ставати більш якісною та доступнішою.

Переймаючи зарубіжний досвід, українські спеціалісти створюють тренувальні майданчики для трейдерів-початківців, на яких відбувається імітація торгівлі на біржовому ринку без ризику втратити реальних грошей. Встановлення учбового терміналу та проведення тренувальних торгів, за умови безкоштовного підключення, відсутності абонентської платні та комісійних зборів, надають можливість потенційним трейдерам відчувати себе повноцінними учасниками процесу торгів, підготуватися до прийняття подальших реальних інвестиційних рішень із реальними грошовими коштами та цінними паперами. Кінцевим етапом проведення учбових торгів має стати забезпечення зворотнього зв'язку між представником брокерської компанії, що надає доступ до тренувального майданчика, та клієнтом, з метою повідомлення його про закінчення тестового періоду та можливістю переходу у розряд постійних.

З метою спрощення доступу до електронних платформ та залучення більшої кількості учасників необхідно розширити діапазон використання технічних можливостей смартфонів, зокрема, створити мобільні додатки як заміну класичним терміналам. Такий варіант буде зручним для трейдерів, які ведуть динамічний спосіб життя та не мають достатньо часу для роботи за стаціонарним комп'ютером, проте мають необхідний фінансовий ресурс [4].

Досить нестандартним підходом популяризації Інтернет-трейдингу та загалом біржових торгів в Україні є запровадження обов'язкової дисципліни чи факультативних занять стосовно організації роботи фондової біржі у вищих навчальних закладах, де молодих людей ознайомлять з базовими поняттями, основними біржовими інструментами та ключовими стратегіями ведення торгів. Оскільки такий вид діяльності потребує не лише теоретичних, але й практичних знань та навичок, більш доцільним та ефективним буде залучення до проведення занять не лише викладачів ВНЗ, а й професійних онлайн-брокерів та досвідчених трейдерів.

Висновки

Використання переваг, які дають нові інформаційні технології при проведенні операцій на фондовому ринку, збільшить обсяги торгів, прискорить процес їх проведення, дозволить залучати до біржової торгівлі приватних інвесторів, які у розвинених країнах є безпосереднім двигуном економічного прогресу та фінансової стабільності країни.

Орієнтуючись на позитивний досвід розвинених країн світу щодо впровадження електронного трейдингу, здійснюючи роботу щодо усунення актуальних проблем, які гальмують його розвиток та долаючи результати впливу помилкових стереотипів щодо онлайн торгівлі, в Україні є всі шанси стати одним з провідних розвинутих фінансових ринків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Шиндирук І. П. Тренди розвитку інтернет-трейдингу на біржовому ринку України / І. П. Шиндирук, О. Є. Тугай. // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". – 2018.
2. Клімцова Д. Ю. Робо-едвайзерінг як глобальний тренд розвитку фондового ринку / Д. Ю. Клімцова. // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2017. – С. 113–115.
3. Дендебера В. С. Розвиток Інтернет-трейдингу в Україні / В. С. Дендебера. // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука".
4. Карпіщенко О. О. Інтернет-торгівля як засіб залучення широкого загалу до біржових торгів / О. О. Карпіщенко, А. С. Чикалова. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – С. 261–264.

Франчук Катерина Ігорівна – студентка групи Ек-17б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: franchukekaterina999@gmail.com

Білоконь Тетяна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри підприємництва, логістики та менеджменту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: tm.bilokon@gmail.com

Franchuk Katerina I. - student of EK-17b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa, e-mail: franchukekaterina999@gmail.com

Bilokon Tetyana M. - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: tm.bilokon@gmail.com